

kom os til Hjælp i en kommende Krig, saa vilde vi snart være færdige, enten Kjøbenhavn var befæstet eller ei. Nu forekommer det imidlertid mig, at dersom vi kunne faae en Stormagt til at hjælpe os, inden en Krig udbræder, saa vil ingen Tjende vove at gaae iland paa Sjælland, thi derved vilde han risikere for Meget, og hvis vi Ingen kunne faae til at hjælpe os, inden Tjenden har besat Sjælland, saa tror jeg ikke, at nogen Stormagt vil komme og gaae i Land paa Sjælland for at komme os til Hjælp, og det forekommer mig da, at det vil have faare liden Betydning for os, enten Kjøbenhavn er befæstet eller ikke. Det Hele, der kunde naas ved at have Kjøbenhavn befæstet, vilde altsaa være det, at, hvis Kjøbenhavn ikke var befæstet, vilde vi maaske falde nogle Dage før. Dersom vi tænke os en Krig med Tydskland, kan jeg heller ikke indse, at det kan være nødvendigt for os at befæste Kjøbenhavn. Jeg tror ikke paa, at Tydskerne ville gjøre Forsøg paa at gaae i Land paa Sjælland eller paa at komme til Kjøbenhavn. Jeg tror ikke, at den preussiske Regjering skulde være saa barbarisk mod sine Underaatter, at den vil forsøge paa at lade dem gaae iland paa Sjælland, da de dog vide, at de der skulde have baade Materiel og Folk ødelagte, naar de kunne naae deres Hensigt paa anden Maade, og den tror jeg ganske vist, de ville kunne naae. Jeg tror, at de ville gaae frem paa den Maade, at de ville besætte Sylland og Fyen og lade Syderne og Fyenboerne betale, hvad det koster, og lade Kjøbenhavn være Kjøbenhavn. Kjøbenhavn vil da falde af sig selv. Jeg synes, at den tydske Regjering vil have dobbelt Fordel deraf, idet Syderne og Fyenboerne ville komme til at underholde dens Hær maaske noget længere, og desuden vilde Preussen have naaet sin Hensigt, idet Kjøbenhavn ikke kan bestaa. Jeg frygter ogsaa meget for, dersom vi komme stærkt ind paa Befæstningsanlæg, at vi ikke ville være saa omhyggelige for at undgaae en Krig, som vi ville være, dersom vi ingen Fæstninger have. Der er altid Nogle, der i Tillid til Befæstningerne ville raabe paa og tro, at vi nok kunne optage en Kamp. Jeg kan ikke frigjøre mig fra den Mening, at det for en Del var Dannevirkestillingen, der skaffede os Krigen i 1864. Jeg vil ikke sige, at Krigen var fremkaldt med velberaad Nu, men det kan dog være, at Dannevirkestillingen har bevirket, at vi maaske neppe vare forsigtige nok i 1863 for at undgaae Krigen. Men, belært af Erfaringen, tror jeg ganske vist heller ikke, at vi faae Befolkningen til at gaae ind paa Kjøbenhavns Befæstning, og jeg tror

ikke, det kan nytte, at vi her tænke paa at komme til at spille første Violin i en Krig; thi selv om de Herrer Præster og Officerer spille fuldt saa godt med, er jeg overbevist om, at Befolkningen ikke vil dandse en eneste Gang rundt efter den Musik, ja, selv om Rvinderne toge hinanden i Haanden og dandsede lidt forkert, vil jeg ikke sige, at det er af den Slags Ting, som hidrager til at vække Sandjen for Forsvarssagen. Nei, skal Forsvarssagen fremmes, og vil Regjeringen have mere ud af den, saa maa den belyses ganske anderledes, end den er belyst hidtil. Jeg frygter for, at bagved den Agitation, som er ført for Befæstningsagen, ligger det bekjendte bibelske Ord, som er citeret her i den sidste Tid: Die for Die og Tand for Tand, eller hvad jeg vil kalde Hævnen, og det er det, jeg frygter for og ikke vil hidrage til, at vi skulle faae Befæstningsanlæg med den Tanke, at vi nok kunne optage en Kamp. Da tror jeg, at det vil være ude med vor Selvstændighed, om vi komme i en Krig paany. Det forekommer mig ogsaa, at den nuværende Regjering i det Hele er noget fjendtlig stemt overfor det store Flertal af det danske Folk. Dersom vi nu fik endel Fæstninger, Gud skal da vide, hvorledes Regjeringen vilde blive stemt overfor fremmede Folk. Det kunde da være, at Regjeringen maaske i Tillid til Fæstningerne kunde optage en Kamp, at en ny Krig maaske kunde være en Forløber for en ny Indstrækning i Folkets Frihed, ligesom Krigen i 1863 var Forløberen for den Indstrækning af vore grundlovsrættigheder, om kom i 1866. Men skal der komme Noget ud af Befæstningsagen, siger jeg, maa der agiteres paa anden Maade i Befolkningen. Det er en Nødvendighed at faae Befolkningen med, at den kan sætte sit Stempel paa Sagen, forsaavidt den skal fremmes, men det skal ikke være Præster alene eller Officerer. Jeg tror, at det maa være Folk, som Befolkningen i Virkeligheden har Tillid til, saa at den er vis paa, at Sagen bliver fremjat fra begge Sider saa godt, som den kan lade sig fremjætte. Jeg kan ikke se Andet, end at Agitationen maa udgaae herfra. Lad os udruste et Par Medlemmer eller 3—4 her fra Rigsdagen med ordentlige Reisepenge, og lad dem komme ud og kæmpe i Befolkningen. Jeg har ikke Noget imod, at Krigsministeren vælger en og Folkethinget en. Vi kunde maaske passende anvende de to ærede Ordførere for Flertallet og Mindretallet; de ere jo fuldt inde i Sagen. Jeg har heller ikke Noget imod, om den hviiterede Krigsminister selv vilde optage Kampen i aaben Mark om det Spørgsmaal. Lad os